

RAPORT Z WIZYTACJI

(powtórna ocena programowa – profil ogólnoakademicki)

**dokonanej w dniu 2 października 2017 na kierunku Filologia
prowadzonym na poziomie studiów pierwszego i drugiego stopnia
o profilu ogólnoakademickim realizowanych w formie stacjonarnej i niestacjonarnej
na Wydziale Filologiczno-Pedagogicznym Uniwersytetu Technologiczno-Humanistycznego
im. Kazimierza Pułaskiego w Radomiu**

**przez zespół oceniający Polskiej Komisji Akredytacyjnej w składzie:
przewodniczący: prof. dr hab. Andrzej Łyda, członek PKA
członkowie: dr hab. Maria Jodłowiec, ekspert PKA**

Część I: Zarzuty wymienione w Uchwale Nr 132/2017 Prezydium PKA z dnia 6 kwietnia 2017 r.

W Uchwale nr 132/2017 z dnia 6 kwietnia 2017 r. Prezydium PKA uznało, że kryteria: jednostka sformułowała koncepcję kształcenia i realizuje na ocenianym kierunku studiów program kształcenia umożliwiający osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia, a także w jednostce działa skuteczny wewnętrzny system zapewniania jakości kształcenia zorientowany na ocenę realizacji efektów kształcenia i doskonalenia programu kształcenia oraz podniesienie jakości na ocenianym kierunku studiów osiągnięto w stopniu otrzymały ocenę „znacząco”. Ponieważ kryteria te uzyskały ocenę niższą niż „w pełni”, nie zaistniały przesłanki do wydania oceny pozytywnej.

Warunkową ocenę programową uzasadniały zastrzeżenia dotyczące:

1. braku właściwej realizacji i weryfikacji efektów kształcenia w zakresie przygotowania do prowadzenia badań (na studiach pierwszego stopnia) oraz umiejętności wykonywania prac badawczych (na studiach drugiego stopnia), a także nieprawidłowości dotyczących procesu dyplomowania, w tym przygotowania pracy dyplomowej;
2. procedur zapewnienia jakości ujętych w wewnętrznym systemie zapewnienia jakości kształcenia.

Ad 1. Zastrzeżenia budziły zdecydowanie zbyt mały udział w programach studiów form zajęć umożliwiających studentom rozwój kompetencji badawczych oraz kompetencji społecznych niezbędnych w działalności badawczej. Zastrzeżenia budziły również stosowane metody sprawdzania i oceniania realizacji efektów kształcenia, które były nieskutecznym narzędziem sprawdzenia i oceny stopnia osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia. Prace dyplomowe, zwłaszcza na studiach drugiego stopnia, nie spełniały przewidzianych kryteriów, bowiem nie zawierały elementu badawczego (brak hipotez, samodzielnej analizy i wniosków), często okazywały się pracami o charakterze sprawozdawczym, z błędami językowymi, a strona formalna prac (przypisy, bibliografia) nie spełniała kryteriów stawianych pracom dyplomowym.

Przesłane w odpowiedzi na raport z wizytacji Sprawozdanie Roczne Wydziałowego Pełnomocnika ds. Jakości Kształcenia na Wydziale Filologiczno-Pedagogicznym Uniwersytetu Technologiczno-Humanistycznego im. Kazimierza Pułaskiego w Radomiu w roku akademickim 2015/2016 potwierdziło powyższe uwagi stwierdzając, iż prace dyplomowe „[...] wykazują często brak części analitycznej opartej na samodzielnie skompilowanym materiale źródłowym. To powoduje, że większość prac dyplomowych ma charakter opisowy, a ich zawartość spełnia warunek adekwatności badawczej jedynie w stopniu dostatecznym (minimalnie pozytywnym).”

Prezydium Polskiej Komisji Akredytacyjnej doceniło działania naprawcze podjęte przez Władze ocenianego kierunku studiów, których efektem jest wprowadzenie zmian w procedurze badania jakości prac dyplomowych, jednakże uznano, że ocena ich skuteczności będzie możliwa wyłącznie podczas powtórnej oceny programowej.

Ad 2. Wewnętrzny System Zapewnienia Jakości Kształcenia nie był w pełni skuteczny. W odniesieniu do elementów budujących jakość kształcenia takich jak: monitorowanie oraz sposoby weryfikacji stopnia osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia na każdym etapie kształcenia na wszystkich rodzajach zajęć, opracowanie skutecznej metody weryfikacji efektów kształcenia, założone w Systemie działania nie były dotychczas realizowane, nie można było więc ocenić ich skuteczności. Prezydium zwróciło szczególną uwagę na uchybienia dotyczące stosowania właściwych metod monitorowania i weryfikacji efektów kształcenia w odniesieniu do realizowanych prac dyplomowych. Brak skuteczności funkcjonowania systemu potwierdziły również zastrzeżenia dotyczące przygotowania studentów pierwszego stopnia do prowadzenia badań, natomiast w przypadku studentów drugiego stopnia - braku włączenia ich w proces prowadzenia badań naukowych. W konsekwencji na kierunku „filologia” nie realizowano właściwych efektów kształcenia dla deklarowanego przez jednostkę profilu ogólnoakademickiego.

Uczelnia zapewniła również, że podejmie działania umożliwiające skuteczne funkcjonowanie Wewnętrznego Systemu Zapewnienia Jakości Kształcenia, jednak nie można było uznać

przedstawionych deklaracji za wystarczające dowody świadczące o skutecznym stosowaniu tego systemu. Doceniono starania związane z opracowaniem procedur, jednakże uznano, że realne skutki ich wdrożenia można będzie ocenić w trakcie powtórnej oceny.

Część II : Ocena efektów działań naprawczych odnoszących się do poszczególnych zastrzeżeń i zarzutów wymienionych w części I – należy przedstawić podjęte przez jednostkę działania naprawcze oraz ocenić ich skuteczność

Zespół Oceniający (ZO PKA) w trakcie powtórnej wizytacji zapoznał się z poprawioną i uzupełnioną dokumentacją kierunku oraz odbył następującej spotkania:

- z władzami Uczelni i Wydziału Filologiczno-Pedagogicznego– spotkanie wstępne i podsumowujące;
- z autorami raportu na temat działań naprawczych podjętych w Uczelni po otrzymaniu warunkowej oceny programowej,
- z nauczycielami akademickimi prowadzącymi zajęcia na kierunku filologia,
- z osobami odpowiedzialnymi za umiędzynarodowienie (w tym programy wymiany),
- z osobami odpowiedzialnymi za wewnętrzny system zapewniania jakości na Wydziale.

ZO oceniający potwierdził, iż działania naprawcze podjęte przez uczelnię i opisane w Raporcie z działań naprawczych oraz przedstawione w trakcie wizytacji dotyczyły bezpośrednio zarzutów wysuniętych w raporcie z pierwszej wizytacji. W odniesieniu do poszczególnych zastrzeżeń wymienionych w Uchwale, podjęte przez Jednostkę działania i ich rezultaty przedstawiają się następująco:

Ad 1. Władze kierunku podjęły liczne działania, mające na celu włączenie do programu studiów form zajęć, metod i technik ukierunkowanych na rozwój kompetencji badawczych i społecznych, odpowiednio przygotowujących studentów do prowadzenia pracy badawczej. Na Wydziale stworzono adekwatne podstawy dla procesu dyplomowania: poprzez okólniki rozesłane pracownikom przez Dziekana Wydziału oraz spotkania i dyskusje z nauczycielami akademickimi poświęcone zmianom w podejściu do systemu dyplomowania, a w szczególności dzięki wprowadzeniu przejrzystych procedur mających na celu zapewnienie prawidłowego przebiegu procesu dydaktycznego w ramach seminariów, nacisk na rozwój pożądaných umiejętności analityczno-interpretacyjnych u studentów oraz sformułowanie jasnych kryteriów oceny prac licencjackich i magisterskich, naprawiono poważne uchybienia w tym zakresie. Troska o badawczy charakter prac i stosowane procedury weryfikacyjne (m.in., wprowadzenie zasady oceny jakości przynajmniej jednej pracy dyplomowej przygotowywanej pod kierunkiem pracowników katedry przez właściwego kierownika katedry oraz konieczność analizy i oceny egzaminu dyplomowego każdego z pracowników co dwa lata, na mocy Uchwały nr II/17/12/2015 i Uchwały nr III/17/12/2015) ewidentnie zaowocowały podniesieniem poziomu prac dyplomowych. Ważna była w tym kontekście ogólnouczelniana decyzja o ograniczeniu liczby prac promowanych przez jednego

nauczyciela do 15, zmniejszeniu liczebności grup seminaryjnych do 12 osób (Załącznik do Uchwały Senatu UTH Radom z dn. 24 listopada 2016 - §8 Pkt 4 i 5) oraz obniżeniu limitu przyjęć na anglistyczne studia stacjonarne do 60 osób na studiach 1. stopnia, zaś 40 osób na studiach 2. stopnia i całkowitego zaniechania rekrutacji na studia niestacjonarne w roku akademickim 2017/2018. (Uchwały 000-1/3/2017 i 000-1/4/2017 Senatu UTH z dnia 26 stycznia 2017). Ocena przez ZO PKA losowo wybranych prac licencjackich (w tym „Modern-day image of African Americans in Maya Angelou’s autobiographies *Mom 7 Me & Mom* and *All God’s Children Need Traveling Shoes*”, „Agnieszka Radwańska’s voicing and devoicing of the –(e)s and –(e)d endings in selected YouTube interviews”, „The significance of the civil rights movement: an analysis of selected scenes from the movie *Selma*”) i magisterskich („Mystical visions of William Blake in his poetry and painting”, „Adjectival compounds in English-Polish translation: selected landscape descriptions in Tolkien’s *The Hobbit*”) wskazuje, że studenci podejmują działania badawcze adekwatne do wymagań dla studiów filologicznych pierwszego i drugiego stopnia, sposób oceniania prac dyplomowych jest poprawny, zaś same prace mają właściwą strukturę i zawierają część empiryczną, listę wykorzystanych źródeł itp., spełniając tym samym wymagane kryteria. Język prac poddanych ocenie nie budził zastrzeżeń.

W ocenianej Jednostce dogłębnej weryfikacji poddano też sylabusy poszczególnych przedmiotów na kierunku filologia. W wyniku tych działań znacząco poprawiła się jakość sylabusów, które zawierają teraz nie tylko ogólne informacje o przekazywanych treściach i zakładanych efektach kształcenia, ale również o stosowanych metodach dydaktycznych, warunkach zaliczenia i sposobach weryfikacji efektów kształcenia. Trudno przy tym nie dostrzec licznych odniesień do metod dydaktycznych aktywizujących studentów, takich jak: burza mózgow, dyskusja problemowa, praca z wybranymi tekstami literatury przedmiotowej w celu ilustracji prowadzenia argumentacji badawczej itp. Istotnym aspektem kształcenia dyplomowego stała się weryfikacja postępów nad pracą dyplomową. Dodatkowo, uszczegółowiono efekty kształcenia założone w odniesieniu do poszczególnych przedmiotów, przy czym należy zauważyć, że stworzone listy efektów, aczkolwiek pożyteczne z punktu widzenia nauczyciela odpowiedzialnego za realizację materiału i rozwijanie całej gamy sprawności i umiejętności, są zbyt partykularne i drobiazgowo, co zostało wypunktowane w rozmowach zespołu przeprowadzającego wizytację z Władzami kierunku. Pewna drobna usterka techniczna, która nadal widoczna jest w systemie dyplomowania, dotyczy sposobu przydzielania punktów ETCS i rozliczania nakładu pracy seminarzysty. Zgodnie z koncepcją modułu dyplomowego przyjętą w UTH, nakład pracy studenta związany z seminarium dyplomowym rozkłada się na dwie składowe, tj. (i) „seminarium dyplomowe”, które w rozliczeniu nakładu pracy studenta obejmuje udział w zajęciach seminaryjnych, udział w konsultacjach oraz przygotowanie i opracowanie prezentacji (4 ECTS) oraz (ii) „złożenie i przygotowanie pracy dyplomowej wraz z przygotowaniem do egzaminu dyplomowego” (10 ECTS). Jest to pewna nieprawidłowość, gdyż w przypadku drugiej z wymienionych składowych, chodzi o udział studenta w konsultacjach, samodzielne studiowaniu tematyki

związanej z pracą dyplomową, przygotowanie się do egzaminu i udział w egzaminie końcowym, nie chodzi więc o zajęcia, ale o działania podejmowane przez studenta autonomicznie. Stawianie na samodzielność seminarzysty jest jak najbardziej uzasadnione i prawidłowe, ale musi uwzględniać fakt, że nadzór nad pracą badawczą studenta pełni jego promotor i to pod jego nadzorem wszystko musi się odbywać. Wyodrębnienie w programie studiów przedmiotu, który jest tylko „wirtualny” i de facto przedmiotem nie jest, stanowi więc pewne kuriozum, wymagające usunięcia. Zastrzeżenie to ma charakter techniczny a nie merytoryczny i błąd ten łatwo usunąć, uwzględniając odpowiednio nakład pracy własnej studenta w przyporządkowaniu punktów ECTS do seminarium licencjackiego i magisterskiego, na co Pan Dziekan wyraził pełną gotowość w rozmowie z zespołem wizytującym.

Działania Władz zmierzające do aktywizacji studentów w sferze badawczej wychodzą poza ramy programu studiów. W grudniu 2016 ukazał się numer czasopisma „The Philologist”, zawierający 5 artykułów napisanych przez studentów. Doceniając w pełni starania Władz i Koła Naukowego Anglistów o pobudzenie studentów do tego typu działalności, należy jednak zwrócić uwagę na wypracowanie kryteriów oceny prac zgłoszonych do druku w czasopiśmie.

W Jednostce wprowadzono też znaczne modyfikacje w metodach sprawdzania i oceniania realizacji efektów kształcenia (opisane poniżej), dzięki czemu można je uznać za efektywne narzędzie sprawdzania i oceny stopnia osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia.

Podsumowując należy stwierdzić, że działania naprawcze podjęte przez Władze kierunku, w celu zapewnienia rozwoju kompetencji badawczych i społecznych studentów w ramach studiów pierwszego i drugiego stopnia o profilu ogólnoakademickim oraz zagwarantowania właściwego poziomu prac licencjackich i magisterskich, przynoszą oczekiwane rezultaty. Umiejętności badawcze i społeczne są istotnym aspektem kształcenia na ocenianym kierunku, seminarzyści na studiach obu poziomów podejmują aktywność badawczą, a dopuszczone do obrony prace dyplomowe spełniają przyjęte powszechnie standardy.

Ad 2. W odpowiedzi na zarzut dotyczący braku skuteczności wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia, na kierunku filologia wprowadzono formularz pozwalający na analizę korelacji pomiędzy zakładanymi efektami kształcenia a realizacją zadań testowych (ustnych i/lub pisemnych). Nie wchodząc w szczegóły dotyczące tego, na ile opracowane narzędzie pozwala w sposób wymierny i rzetelny wyliczyć skuteczność realizacji poszczególnych efektów kształcenia kierunkowego i przedmiotowego (i czy de facto taka ocena ilościowa jest miarodajna i uprawniona), należy stwierdzić, że zastosowana metoda pozwala na skuteczne monitorowanie i weryfikację stopnia osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia.

Analiza losowo wybranych kart wypełnionych przez nauczycieli oceniających śródroczne prace studentów i przeprowadzających zaliczenia i egzaminy ustne i pisemne, wskazuje na wprowadzenie przez Jednostkę procedur zapewniających przejrzystość procesu weryfikacji efektów kształcenia oraz dbałość o rzetelność procesu kontroli i oceny tych efektów: do zestawu prac dołączone zostały listy efektów kształcenia wraz z wyszczególnieniem zadań, które weryfikują. Prace etapowe i dyplomowe są odpowiednio archiwizowane.

Dołączone do dokumentacji „Sprawozdanie roczne wydziałowego pełnomocnika ds. jakości kształcenia na Wydziale Filologiczno-Pedagogicznym UTH w Radomiu w roku akad. 2015/16” wskazuje, że działalność Wydziałowego Zespołu ds. Jakości Kształcenia zapewnia efektywne wdrażanie Systemu Zapewniania Jakości Kształcenia i dość wszechstronną ocenę jakości kształcenia na Wydziale. Sprawozdanie przygotowane w oparciu m.in. o raporty z realizacji celów programu kształcenia przygotowanych przez Komisje Kierunkowe, analizę indywidualnych protokołów oceny efektów kształcenia, ocenę egzaminów dyplomowych i statystykę ocen, ankiety oceny pracowników naukowo-dydaktycznych, ankiety absolwentów, sprawozdania ze spotkań opiekunów poszczególnych kierunków i roczników za studentami oraz materiały przygotowane przez Kierunkowe Komisje ds. Oceny Efektów Kształcenia, pełnomocnika Programu Erasmus Plus, koordynatora ds. praktyk i kierowników poszczególnych katedr, świadczy o kompleksowym i wieloaspektowym monitorowaniu procesu kształcenia na UTH.

W posumowaniu należy stwierdzić znaczącą poprawę w monitorowaniu efektów kształcenia oraz we wdrażaniu adekwatnych procedur ich weryfikacji na kierunku filologia w Uniwersytecie Techniczno-Humanistycznym im. Kazimierza Pułaskiego w Radomiu. Podjęte działania korygujące, ulepszające Wewnętrzny System Zapewnienia Jakości Kształcenia objęły swym zakresem wszystkie zastrzeżenia wysunięte podczas poprzedniej oceny i można je uznać za właściwie funkcjonujące, a ich rezultaty powinny być widoczne w podnoszeniu jakości kształcenia na kierunku w nadchodzących latach.

Część III: Informacje o pozostałych zmianach bezpośrednio związanych z kierunkiem studiów, jakie zaistniały w okresie między przeprowadzeniem przez zespół oceniający PKA oceny zakończonej uchwałą wymienioną w części I, a otrzymaniem zawiadomienia o powtórnej ocenie jakości kształcenia oraz ocena zasadności i skutków ich wprowadzenia

ZO PKA przeprowadzający wizytację Jednostki w roku 2016 stwierdził, że Jednostka nie spełniała wymagań minimum kadrowego na II stopniu studiów dla filologii angielskiej oraz nie spełniała kryteriów prowadzenia studiów I stopnia i II stopnia z filologii germańskiej. Zauważono nieprawidłową (niezgodną z kwalifikacjami lub prowadzonymi badaniami naukowymi) obsadę zajęć dydaktycznych. Ze względu na zatrudnienie emerytowanych

samodzielnych pracowników oraz samodzielnych pracowników spoza Polski ZO PKA uznał, że polityka kadrowa nie gwarantuje stabilności kadry naukowo-dydaktycznej.

W wyjaśnieniu przesłanym przez Jednostkę poinformowano, że zgodnie z zaleceniem ZO PKA niezwłocznego zagwarantowania minimum kadrowego dla filologii angielskiej, studia 2. stopnia, oraz filologii germańskiej, studia 1. stopnia, uzupełniony został skład minimum kadrowego na kierunku filologia w sposób wskazany w Raporcie ZO. Tym samym dopełniono formalności prawnych (Raport ZO 2-2-2.1) w odniesieniu do dwóch pracowników samodzielnych, których zatrudnienie, odpowiednio od 1 marca 2016 r. i od 14 marca 2016 r., uniemożliwiło zaliczenie ich do minimum kadrowego w roku 2015/2016. Uzupełnienie dotyczy prof. dra hab. Zbigniewa Świątłowskiego, germanisty, literaturoznawcy, zatrudnionego w UTH jako drugim miejscem pracy i firmującego filologię germańską, studia 1. stopnia, oraz dra hab. Przemysława Łozowskiego, anglisty, językoznawcy, zatrudnionego w UTH jako pierwszym miejscem pracy i firmującego 1. i 2. stopień filologii angielskiej.

ZO PKA przeprowadzający powtórny wizytację potwierdził, że w wyniku podjętych działań naprawczych Jednostka spełnia wymagania minimum kadrowego na II stopniu studiów dla filologii angielskiej oraz spełniała kryteria prowadzenia studiów I stopnia i II stopnia z filologii germańskiej.

Część IV : Podsumowanie – zawierające wnioski dotyczące skuteczności i kompleksowości wprowadzonych zmian

Konkludując, zespół przeprowadzający powtórny wizytację uznaje działania naprawcze podjęte przez Wydział Filologiczno-Pedagogiczny Uniwersytetu Technologiczno-Humanistycznego im. Kazimierza Pułaskiego w Radomiu prowadzącej kierunek filologia, za skuteczne. W wyniku działań korygujących, których skutkiem było usunięcie uchybień wykazanych w uchwale Nr 132/2017 Prezydium PKA z dnia 6 kwietnia 2017 roku, ustały przesłanki będące podstawą do przyznania oceny „znacząco” kryteriom: jednostka sformułowała koncepcję kształcenia i realizuje na ocenianym kierunku studiów program kształcenia umożliwiający osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia, a także w jednostce działa skuteczny wewnętrzny system zapewniania jakości kształcenia zorientowany na ocenę realizacji efektów kształcenia i doskonalenia programu kształcenia oraz podniesienie jakości. Obecnie oceniono stopień realizacji tych kryteriów jako „ w pełni”.

1. Ogólna ocena spełnienia kryteriów powtórnej oceny programowej

Kryterium¹	Ocena stopnia spełnienia kryterium uzasadniająca wydanie oceny warunkowej²	Ocena stopnia spełnienia kryterium po powtórnej ocenie programowej² Wyróżniająca / W pełni / Zadowalająca/ Częściowa / Negatywna
Kryterium 1. Koncepcja kształcenia i jej zgodność z misją oraz strategią uczelni	Znacząco	W pełni
Kryterium 2. Program kształcenia oraz możliwość osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia	Znacząco	W pełni
Kryterium 3. Skuteczność wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia	Znacząco	W pełni

¹ Należy podać ocenę stopnia spełnienia jedynie tych kryteriów, które uzasadniały wydanie oceny warunkowej.

² W przypadku gdy oceny dla poszczególnych poziomów kształcenia różnią się, należy wpisać ocenę dla każdego poziomu odrębnie.